
Pääkirjoitus

Kohti sosiaalisesti kestäväää kehitystä kansainvälistymisessä?

Vesa Korhonen

KT, dosentti
Kasvatustieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto
vesa.a.korhonen@uta.fi

Laura Pylväs

KM, tohtoriopiskelija
Kasvatustieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto
laura.pylvas@uta.fi

Kansainvälistymisestä on tullut muotiasana, jota näkee ja kuulee käytettävän monessa eri yhteydessä kun puhutaan kilpailukyvästä, työllisyydestä, taloudellisesta kasvusta, uuden tiedon tuottamisesta, toiminnan laajentamisesta, uusista markkinoista, palvelu- tai tuoteviennistä, kansainvälisistä opiskelijoista tai työntekijöistä, verkostoista tai tulevaisuuden päämääristä. Kansainvälistyminen on yksi viime vuosikymmenten polttavista aiheista niin koulutuksen kuin työelämänkin saralla. Kansainvälisyys on kiinnittynyt tiiviisti oppilaitosten, yritysten

ja organisaatioiden strategioihin ja kiinnittanut asemansa yhtenä johtoajatuksena tuleville vuosille asetetuissa tavoitteissa. Viime vuosina huomio onkin kiinnittynyt yhä enemmän toimijoihin ja toimintaympäristöihin, joihin virallisissa dokumenteissa viitataan, mutta jotka toistaiseksi ovat vielä monelta osin määrittelemätöntä maaperää. Tutkijat ovat löytäneet lukuisia uusia tulokulmia kansainvälisyyteen. Ajankohtaisia tutkimusteemoja ovat esimerkiksi opiskelijoiden ja työvoiman kansainvälinen liikkuvuus, monikulttuuriset ja ylirajaiset oppimis- ja työympäristöt, toiseen kulttuuriin kiinnittyminen sekä kansainväliseen vuoro-

vaikutukseen liittyvät valmiudet ja niiden arviointi, joita tässäkin numerossa lähestytään eri näkökulmista.

Lähtökohtana kaikelle tutkimukselle on käsitteiden määrittely. Nyt haetaan ymmärrystä sille, miten globaalissa yhteiskunnassa määritellään kansainvälisyys, monikulttuurisuus, interkulttuurisuus tai kulttuuriäly? Mitä uudenlaiset kulttuuriympäristöt käytännössä merkitsevät esimerkiksi opettajan, sairaanhoitajan ja putkimiehen ammatin näkökulmasta? Kansainvälistymisen tutkija Jane Knight (2012) onkin todennut, että ylikorostuneen kansainvälistymisen huumassa meidän ei tulisi unohtaa paikallisuuden ja paikallisen kontekstin merkitystä. Kansainvälistymistä tulisi tarkastella entistä enemmän sen suhteen, miten voisimme harmonisoida ja laajentaa paikallista ulottuvuutta, sen sijaan että korvaamme tai sivuutamme sen kansainvälistymisprosessien keskellä.

Pääkirjoituksessa pohditaan erityisesti sitä, miten kansainvälistyvissä suomalaisessa koulutuksessa ja työelämässä voitaisiin saada aikaan sosiaalisesti kestävä kehityksen mukaisia toimintatapoja, jotka parhaiten tukisivat ammatillisen kasvun ja kehityksen päämääriä niin yhteisö- kuin yksilötasollakin. Teemanumeron ”Kansainvälistyvä työ, koulutus ja ammatillinen kasvu” artikkelit tuovat ajankohtaisia tutkimuksellisia näkökulmia ammatillista kasvua tukevan sosiaalisesti kestävä kehityksen haasteeseen.

Kansainvälistyvät koulutus- ja työympäristöt

Eri koulutussektoreilla kansainvälisyyttä on lähestytty toimialuekohtaisin tavoittein ja toimenpitein, jotka perustuvat kansallisiin ja erityises-

ti Euroopan unionin toimesta tehtyihin linjauksiin (Opetusministeriö, 2009). Ammatillisen koulutuksen osaamisvaatimukset painottavat entistä enemmän kielitaidon ja sosiaalisten taitojen merkitystä sekä vieraiden kulttuurien ja maiden maiden työelämän tuntemusta, jotta opiskelijoilla olisi riittävät valmiudet työskennellä sekä kotimaan kansainvälistyvillä työpaikoilla että työtehtävissä ulkomailla (Opetushallitus, 2010). Kansainvälistyvän elinkeinoelämän haasteet nostavat päätään erityisesti näinä epävarmoina taloudellisen tilanteen aikoina ja Suomenkin elinkeinoelämän kehittyminen on epäilemättä tulevaisuudessa riippuvainen siitä, millaisia ammatillisia osajia maassamme koulutetaan. Oppilaitosmuotoisen koulutuksen ohella myös työpaikan rooli ammatin oppimisessa on herättänyt viime vuosina keskustelua ammatillisen koulutuksen sektorilla. Työharjoittelupaikkojen, oppisopimuskoulutuksen ja muun työpaikkakoulutuksen tarjoajana kansainvälistymistavoitteet haastavat myös yritykset ja organisaatiot kehittämään työpaikkoja oppimisympäristöinä. Ulkomaisten työntekijöiden lisääntyminen työyhteisöissä sen sijaan haastaa työympäristöt kehittämään uudenlaisia tapoja työn oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun suomalaisessa kontekstissa.

Korkeakoulutuksen kentällä kansainvälistymisen kärkitavoitteiksi on valittu aidosti kansainvälisen korkeakoulu yhteisön kehittäminen, laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen vieni, monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja globaalien vastuun edistäminen. Toistaiseksi haasteeksi on kuitenkin osoittautunut jokseenkin vähäinen kansainvälisyys, mm. liikkuvuuden ja ulkomaisen tutkimus- ja kehitysrahoituksen saralla. Korkeakoulutuksen vetovoima työympäris-

tönä ei myöskään ole riittänyt ulkomaisien osaajien houkuttelemiseksi Suomeen. (OPM, 2009.) Korkeakoulujen kansainvälistyminen edellyttäne vielä mittavia rakenteellisia muutoksia, jotta esimerkiksi opiskelijoiden ja henkilökunnan toteutuneet ulkomaan vierailut olisivat lähempänä asetettuja tavoitteita ja linkittyisivät entistä selkeämmin opintoihin ja opetukseen. Samalla suomalaisessa korkeakoulutuksessa on tarve kehittää erilaisia 'kotikansainvälistymisen' muotoja, jotka tukevat kansainvälisen yhteistyön kehitystä kotimaassa. (Pylväs, 2008.)

Globaali liikkuvuus

Suomalainen koulutus ja työelämä ovat pyrkineet verkostoitumaan kansainvälisesti yhä aktiivisemmin viimeisten vuosikymmenten aikana. Kehitystä on vauhditettu poliittisella tasolla hallitusohjelmissa ja monissa tutkimus- ja innovaatiopolitiikan linjauksissa. Opiskelijoiden ja työvoiman liikkuvuus maastamme ja maahamme on ollut globaalisti maltillista, mutta tilastojen valossa tasaisessa kasvussa, mikä monimuotoistaa toimintaympäristöjämme myös paikallisesti.

Korkeasti koulutettujen asiantuntijoiden liikkuvuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Perinteisesti liikkuvuuden suunta on ollut kehittyvistä Aasian maista länsimaiden elinvoimaisiin kasvukeskuksiin päin (ks. Pyöriä, 2010). Esimerkiksi kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden liikkuvuuden kohdalla tämä trendi on ollut selkeästi osoitettavissa. Korkeakoulutus on myös yleisesti ottaen lisääntynyt maailmalla hyvin nopeasti. Kuluneen reilun vuosikymmenen aikana kolmen suurimman korkeakouluopiskelijojen vastaanottavan länsimaan asema on pysynyt ennallaan; vuonna 2010 kai-

kista kansainvälisistä vaihto-opiskelijoista 37 % suuntasi joko USA:han (17 %), Britanniaan (11 %) tai Australiaan (7 %) (Choudaha & De Wit, 2014). Australiasa ja Britanniassa korkeakoulutus on myös taloudellisesti merkittävä kaupan alue. Euroopassa Britannian lisäksi Sveitsi, Itävalta ja Ranska ovat olleet melko pysyvästi korkealla tilastoissa ulkomaisia opiskelijoita vastaanottavina maina. Suomessa kehitys on ollut maltillisempaa tason ollessa edelleen OECD-maiden keskiarvon alapuolella asetetuista strategisista tavoitteista huolimatta. Suomeen kansainvälisiä korkeakouluopiskelijoita on perinteisesti tullut eniten Euroopasta ja lähialueilta Venäjältä ja Virosta, mutta myös Aasian osuus on ollut jo pitkään kasvussa. (Garam & Korkala, 2013). Myös Afrikan maiden osuus on ollut viimeisten vuosien aikana kasvava.

Väestörakenteen ja taloudellinen kasvun muutokset usein kiihdyttävät ulkomaille lähtemisen motivaatiota paikallisesti. Kansainvälisiä korkeakouluopiskelijoita ulkomaille eniten lähettävät maat ovatkin kuluneen vuosikymmenen aikana olleet kehittyvien talousalueiden Aasian maita. Myös Afrikan maiden osuus on voimakkaasti kasvava, joskin edelleen suhteellisen pieni. Vuonna 2010 suurimmat lähtömaista olivat Kiina (19 %), Intia (7 %) ja Korea (5 %). Näiden kolmen suurimman lähtömaan osuus liikkuvuudessa oli yhteensä 31 % kaikista OECD maista (Choudaha & De Wit, 2014). Suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden liikkuvuus suuntautuu selvästi eniten Euroopan alueelle, mutta samalla Aasian suosio selvästi kasvanut. Kolme suosituinta kohdemaata suomalaisten opiskelijoiden keskuudessa ovat kuitenkin perinteisesti olleet Britannia, Ruotsi ja Viro. (Korkala & Garam, 2013.)

Kansainvälistyminen ja sosiaalisesti kestävä kehitys

Jos katsotaan kansainvälistymisen haasteita laajemmin ja pintaa syvemmältä, on kansainvälistyminen ymmärrettävä keinoksi jonkin saavuttamiseen, ei päämääräksi sinänsä (Knight, 2012). Frew (2006) muistuttaakin, että kansainvälistyminen on esimerkiksi korkeakoulutuksessa vahvasti kietoutunut opetuksen ja tutkimuksen luonteeseen ja uuden tiedon tuottamiseen. Tämä perustuu pitkiin perinteisiin ja ulottuu paljon kauemmaksi kuin nykyinen pari vuosikymmentä jatkunut kansainvälistymiskehitys; korkeakoulutus on periaatteessa aina ollut kansainvälistä. Weil ja Korhonen (2015) korostavat tutkimuksessaan, että kansainvälistyminen vaikuttaa opetuskäytäntöihin ja opettajuuteen todellisuuden muuttuessa ympärillä (opetuskieli, opiskelijaryhmien monimuotoistuminen), kansainvälistyminen herättää tarpeen kehittää omia kulttuurienvälisiä taitoja (liikkuvuusohjelmat, kotikansainvälistyminen), ja kansainvälistyminen vaikuttaa kykyyn suunnitella ja toteuttaa opetus-oppimisympäristöjä sellaisilla tavoilla, jotka tukevat opiskelijoiden kansainvälisten valmiuksien kehittymistä. Knightin (2012) mukaan kansainvälistyminen on prosessi, jossa kansainvälinen, kulttuurien välinen ja globaali ulottuvuus integroidaan tavoitteisiin, oppimiseen, liikkuvuuteen ja opetussuunnitelmiin koulutuksessa. Huomion kiin-

Tasa-arvoinen ympäristö tarjoaa yksilölle mahdollisuuden opiskella kulttuurienvälisiä taitoja hänen omassa oppilaitoksessaan.

nittyessä vain tavoiteltaviin hyötyihin voi mahdolliset riskit ja negatiiviset seuraukset jäädä huomaamatta. Esimerkiksi kansainvälisen ohjelman suurempana tavoitteena tulisi nähdä opiskelijoiden valmistaminen työelämään kansainvälisesti verkottuneessa yhteiskunnassa.

Sosiaalisesti kestävä kehityksen peruspilareina voidaan nähdä tasa-arvo, demokratia, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja moraalisesti kestävien toimintatapojen luominen eri konteksteissa, mikä ilmenee erityisesti keskinäisenä kunnioitukseksi (ks. Korhonen, 2010). Siekkinen (2013) nostaa raportissaan esille erityisesti tasa-arvoa koskevia havaintoja koulutuksen kansainvälistymiskehityksessä. Tasa-arvoinen ympäristö tarjoaa yksilölle mahdollisuuden esimerkiksi opiskella kulttuurienvälisiä taitoja hänen omassa oppilaitoksessaan, uuden teknologian tai muiden kotikansainvälistymismuotojen avulla, ja mahdollistaa näin kansainvälisten kumppanuuksien ja yhteistoiminnan rakentumisen ilman kalliita matkakuluja. Myös kansainvälisen toiminnan aliedustettuihin ryhmiin ja heidän erityistarpeisiinsa tulisi kiinnittää yhä enemmän huomiota. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi alemmista sosiaaliryhmistä tulevat opiskelijat, erityistukea tarvitsevat opiskelijat, perheelliset opiskelijat, maahanmuuttajat tai miehet sukupuolivähemmistönä kansainvälisen toiminnan kentillä. (Siekkinen, 2013).

Weilin ja Korhosen (2015) mukaan koulutusorganisaatioiden tulisi myös laajemmin arvioida, mitkä ovat kansainvälistymisstrategioiden laadulliset vaikutukset opetussuunnitelmien ja opetus-oppimiskäytäntöjen kehittämislle. Kestävä kehityksen mukainen eetos kansainvälistymiselle tarkoittaisi korkeakouluissa ja oppilaitoksissa myös huo-

mion kiinnittämistä esimerkiksi opetushenkilökunnalle tarjottavaan tukeen ja heidän osaamiseensa kansainvälistymisasiossa sekä tasa-arvoisten kansainvälistymismahdollisuuksien luomista eri opiskelijaryhmille. Pylväksen (2008) yliopisto-opettajia koskevassa tutkimuksessa nousi esille opettajien kokemus epä-tasa-arvoisuudesta kansainvälisten verkostojen suhteen, mikä vaikutti joidenkin haastateltavien opettajien päätöksen osallistua esimerkiksi opettaja-vaihtoihin. Toisilla laitoksilla ja opettajilla uskottiin olevan tarjolla lähtökohtaisesti enemmän kansainvälisiä kontakteja, kun taas joidenkin opettajien tehtävänä oli luoda omat verkostonsa alusta lähtien. Tämä kehitys merkitsisi samalla irtautumista yksipuolisesta indikaattorivetoisesta kehittämisestä, mitä poliittis-hallinnollinen ohjaus pyrkii usein kansainvälistymiskehityksen kohdalla aikaansaamaan.

Työelämässä työvoiman kulttuuri- ja kielitaustojen monimuotoistuminen sen sijaan edellyttää työyhteisöiltä ja organisaatioilta syvempää kulttuurista ymmärrystä, joustavuutta ja uudenlaisia tapoja henkilöstövoimavarojen johtamiseen. Kysymys ei ole ainoastaan siitä, miten monimuotoistumisen haasteista selvi-tään, vaan siitä miten organisaatiot voisivat hyödyntää henkilöstön monimuotoisuutta yhtenä menestystekijänään. Organisaation monimuotoistuminen on kompleksinen ilmiö, johon tarttuminen edellyttää kulttuurisia muutoksia niin asenteissa ja toimintamalleissa yksilö-tasolla, valmiuksissa ja käytännöissä johto-tasolla sekä arvoissa ja toimintaperiaat-teissa organisaatiotasolla. (Gardenswatz & Rowe, 2009.)

Kansainvälistyminen näyttäytyy vähittäisenä mutta väistämättömänä kulttuurin muutoksena yhteiskunnassam-

me. Niin elinkeinoelämän, oppilaitosten kuin yksilöidenkin menestys kietoutuu tulevaisuudessa yhä enemmän kansainvä-lisyyteen liittyviin ansioihin, mikä haas-taa oppilaitokset ja työyhteisöt kasvatta-maan 'kansainvälisen yhteistyön' ammat-tilaisia.

Teemanumeron artikkelit

Terveystyö on ollut vuosikymmenten ajan yksi voimakkaasti kansainvälistyvistä aloista Suomessa ja muuallakin maailmassa. Tämä on näkynyt kasvavana työvoiman liikkuvuutena ja maahanmuuttajataustaisten hoitajien tavoitteellisena rekrytoimisena suoraan ulkomailta kotimaisille työmarkkinoille. Suomessa työvoimatarpeen arvioidaan edelleen kasvavan terveydenhuollossa ja sosiaalialalla väestön ikääntymisen takia. **Vartiainen-Oran** artikkelissa tutkimuksen kohteena ovat erityisesti Filippiineiltä Suomeen rekrytoidut sairaanhoitajat ja heidän integroitumisensa suomalaisen työyhteisöön. Tutkimuksessa haastateltiin kaikkiaan 45 henkilöä; maahanmuuttajataustaisia filippiiniläisiä sairaanhoitajia, heidän kollegoitaan ja esimiehiään. Kirjoittaja tarkastelee integroitumista kaksisuuntaisena prosessina, jossa eri kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa ja muokkautuvat toistensa vaikutuksesta. Riittävän suomen kielen taidon oppiminen ja hallinta suhteellisen nopeassa aikataulussa on sopeutumisen ja työyhteisöön pääsyn keskeinen edellytys, mikä voi osoittautua haasteelliseksi. Oppiminen ja integroituminen työyhteisöön nähtiin pääsääntöisesti ulkomaalais-taustaisten työntekijöiden vastuuna, ei kaksisuuntaisena prosessina. Kirjoittaja pohtiikin tulosten pohjalta suomalais-sa hoitotyön organisaatioissa tarvittavaa monimuotoisuusajattelun kehittämistä. Moninaisuuden huomioiva työkuultuuri

*Korkeakoulusektori on
kansainvälistymiskehityksessä
yksi avaintaho.*

ei ole vielä todellisuutta, vaan se on nähtävä lähinnä pitkän aikavälin tavoitteena.

Seilosen ja Sunin artikkeli jatkaa kansainvälistyvän terveydenhuollon teemaa käsittelemällä erityisesti ulkomailla kouluttautuneiden terveydenhuollon ammattilaisten suomen kielen taidon arviointia. Tutkimusaineistona on 45 yleisten kielitutkintojen suomen kielen testin puhumisen osakokeen suoritusta 38 eri ulkomaalaistaustaiselta osallistujalta. Aineistossa on eniten filippiiniläiskielisten suorituksia, mutta mukana on myös muita kieliryhmiä, kuten venäjä, unkari, viro tai arabia. Kielitestiaineiston rinnalla tutkimuksessa käytetään kahden terveydenhuollon esimiehen haastatteluja. Arvioiduissa testisuorituksissa korostuu se, että kieltä opitaan erityisesti työssä. Viime kädessä työnantajan vastuulla olisi varmistaa, että palkattavalla terveydenhuollon ammattihenkilöstöllä olisi riittävät kielitaidot. Kirjoittajat toteavat, että ammatillisen kielitaidon kehittyminen ja hallinta liittyy myös ammatillisen identiteetin rakentumiseen ja suomalaiseen työyhteisöön integroitumiseen. Työssä tarvittavan kielitaidon ja sen arvioinnin kysymyksiä pohditaan monilla muillakin aloilla, joilla ulkomailla kouluttautuneen henkilöstön osuus on lisääntymässä.

Korkeakoulusektori on kansainvälistymiskehityksessä yksi avaintaho. **Korhosen** artikkelissa kohderyhmänä ovat kansainväliset tutkinto-opiskelijat suomalaisissa yliopistoissa ja heidän integraatiokokemuksensa ja odotukset sijoittumi-

sestaan suomalaisille työmarkkinoille. Aineistona on hyödynnetty Kansainväliset tutkinto-opiskelijat Suomen yliopistoissa -kyselyaineistoa vuodelta 2007 ja vuonna 2012 koottua täydentävää haastatteluaineistoa. Keskeisenä havaintona tulevat esille 'kansainväliset opiskelijat väliinpuotoajana' ja 'sosiaalisen toiminnan rajoittuneisuuden' teemat. Vaikka valtaosa kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista osoitti motivaatiota Suomeen jäämiselle (65 % vastanneista), käytännössä vain harva heistä työllistyy pysyvästi ja jää valmistumisensa jälkeen maahan. Vastaajien näkemysten mukaan erityisesti suomen kielitaidon ja työkokemusten puutteet sekä riittämättömät sosiaaliset verkostot nousevat merkittävään asemaan työllistymistä haittaavina tekijöinä. Jos kansainvälisten opiskelijoiden asemaa halutaan parantaa, on kiinnitettävä huomiota kokonaisvaltaisesti integraation eri ulottuvuuksiin (kulttuurinen, akateeminen, sosiaalinen ja uraintegraatio) jo korkeakoulutuksen aikana.

Korkeakoulujen opetushenkilöstö on keskeisessä asemassa kulttuurienvälisen valmiuksien kehittämisessä oppilaitoksessa. Tärkeäksi kysymykseksi nouseekin se, millaisella tasolla korkeakouluopettajien oma kulttuurienvälinen osaaminen on ja miten osaamista voidaan arvioida. **Laitisen, Nokelaisen ja Pylväksen** artikkelissa kohderyhmänä ovat ammattikorkeakoulun opettajat ($N=228$) kolmessa suomalaisessa ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksessa on hyödynnetty kulttuurienvälisen osaamisen itsearviointiin kehitettyä ns. kulttuuriällyn asteikkoa (CQS) ja suomeksi käännettyä mittaria ammattikorkeakoulun opettajien kulttuuriällyn tarkasteluun. Mittarin toimivuuden lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan onko ulkomailla asumisen kokemuksilla yhteyttä itsearvioituun kulttuu-

riällyyn tai sen koettuun tärkeyteen. Tilastollisen analyysin perusteella ulkomailta asumisen kokemukset ja itsearvioitu kulttuuriäly näyttävät olevan yhteydessä toisiinsa. Tulosten perusteella voitiin myös päätellä, että ulkomailla asumisen kokemukset kehittivät useita kulttuuriällyn ulottuvuuksia ja kasvattivat myös koettua kulttuurinvälisen osaamisen tärkeyttä. Tulokset herättävät kysymyksen siitä, miten opettajien kulttuurienvälisistä osaamista voitaisiin paremmin oppilaitoksissa tukea. Tutkimuksen mukaan kulttuurienvälisen osaaminen ei kehity yksinomaan kokemusten avulla, vaan se edellyttää myös kulttuureihin liittyvän tiedon ja ymmärryksen kehittymistä sekä vuorovaikutukseen liittyvien taitojen vahvistumista. Tämä on ajankohtainen haaste opetukselle, koulutukselle ja tutkimukselle.

Postareffin ja Lindblom-Ylänten artikkelissa tutkimuskohteena ovat edelleen korkeakouluopettajat, erityisesti yliopisto-opettajat, ja opetukseen liittyvät tunteet. Tunteita herättävien tilanteiden käsittelyssä on löydettävissä yhtymäkohtia opettajien kulttuurienväliseen osaamiseen monimuotoistuvissa vuorovaikutustilanteissa. Tutkimuksessa haastateltiin 16 yliopisto-opettajaa eri tieteenaloilta ennen ja jälkeen heidän opettamaansa opintojaksoa. Opetuksessa tunteita herättävät tekijät yhdistettiin sekä opiskelijoihin, opettajaan itseensä että opetuksen vuorovaikutustilanteisiin. Kirjoittajat näkevät tärkeänä tunteita herättävien tekijöiden tunnistamisen, jotta opettajia myös voitaisiin paremmin tukea tunteiden säätelemisessä. Opetuksessa heränneitä tunteita on myös kiinnostava pohdita kulttuurienvälisen kohtaamistilanteiden valossa, minkä voisi nähdä jopa yhtenä jatkotutkimushaasteena tämän tutkimuksen havaintojen perusteella.

Katsaukset osion avaa **Atukwasen** artikkeli ammatillisen koulutuksen kehittämisen kysymyksistä Ugandassa. Kirjoittaja nostaa artikkelissaan esille kysymyksen kansainvälistymisen tuomasta lisäarvosta paikalliselle ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Kansainvälistyminen on eniten vaikuttanut Kyambogon yliopistossa toteutettuihin kehittämisprojekteihin, mutta kirjoittaja samalla peräänkuuluttaa paikallisten toisen asteen oppilaitosten aktiivisempaa roolia kansainvälistymisen suhteen.

Pauliina Alenius väitteli Tampereen yliopistossa 16.5.2015 ja hänen kasvatustieteen alan väitöskirjansa käsitteli Suomen ja Viron välillä liikkuvien siirtolaisten ja maahanmuuttajien oppimisprosesseja yllirajaisissa ympäristöissä ja näissä muodostuvia yllirajaisia oppimistiloja. Väitöskirjan tarkastustilaisuuden *lektio praecursorea* on julkaistu katsaukset osiossa.

Tätä teemanumeroa varten on haastateltu Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulun (JKK) tutkijaa **Yulia Shumilovaa**, joka on tutkinut kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä Suomessa. Shumilova kertoo haastattelussa myös omista kokemuksistaan kansainvälisenä opiskelijana ja työntekijänä suomalaisessa yliopistossa. Shumilovan mukaan työllistymistä voitaisiin korkeakoulujen toimesta paremmin tukea esimerkiksi vahvistamalla opiskelijoiden verkostoja yritysmaailmaan ja työelämään jo opintojen aikana. Yhtenä keskeisenä tekijänä kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisessä Shumilova näkee myös suomen kielen osaamisen.

Lähteet

- Choudaha, R., & De Wit, H. (2014). Challenges and Opportunities for Global Student Mobility in the Future: a comparative critical analysis. In B. Streitweiser (Ed.), *Internationalisation of Higher Education and Global Mobility* (pp. 19-34). Oxford: Symposium Books.
- Garam, I., & Korkala, S. (2013). *Mitä tilastot kertovat opiskelijaliikkuvuudesta Suomessa?* Helsinki: Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO.
- Gardenswartz, L., & Rowe, A. (2009). The Effective Management of Cultural Diversity. In M. A. Moodian (Ed.), *Contemporary Leadership and Intercultural Competence. Exploring the Cross-Cultural Dynamics Within Organizations* (pp. 35-43). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Frew, C. (2006). An International Educational Literacy: Students, Academics and the State. *Journal of university teaching and learning practice*, 3(1), 24–33.
- Knight, J. (2012). Five truths about internationalization. *International higher education*, 6(9), 4-5.
- Korhonen, V. (2010). Towards Intercultural Sensitivity – Some Considerations when Studying Cross-Cultural Issues from a Lifelong Learning Perspective. In V. Korhonen (Ed.), *Cross-cultural Lifelong Learning* (pp. 13-38). Tampere: Tampere University Press.
- Opetusministeriö. (2009). *Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015*. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21. Helsinki: Opetusministeriö.
- Opetushallitus. (2010). *Vähvuutena kansainvälisyys. Kansainvälisen toiminnan strateginen suunnittelu ammatillisessa koulutuksessa*. Oppaat ja käsikirjat 2010:10. Helsinki: Opetushallitus.
- Pyöriä, P. (2010). *Työttömyyden ja työvoimapolan maailmassa*. Haettu toukokuu 15, 2015, sivustolta: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=196620>.
- Pylväs, L. (2008). Yliopisto-opettajien näkemyksiä kansainvälisestä opettajavaihdosta ja työn kansainvälistymisestä. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 10(2), 25-35.
- Siekkinen, T. (2013). *Kansainvälistymismahdollisuuksien tasa-arvo koulutuksessa*. Työpapereita 29. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Weil, M., & Korhonen, V. (2015). Internationalisation of Higher Education: University Teachers' Competencies and Professional Development. *Article manuscript*.

